

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МАТЕМАТИКИ

На правах рукопису

СКЛЯРЕЦЬ Андрій Вікторович

**ЗАДАЧА С.Л. СОВОЛЕВА
В ПОВНИХ ШКАЛАХ
БАНАХОВИХ ПРОСТОРІВ**

01.01.02 — диференціальні рівняння

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата фізико-математичних наук

Київ — 1997

00761041 (J)

Дисертацією є рукопис
Роботу виконано на кафедрі
Чернігівського державного

Науковий керівник: доктор фізико-математичних наук,
проф. Ройтберг Я.А.

Офіційні опоненти: доктор фізико-математичних наук,
проф. Ейдельман С.Д.

доктор фізико-математичних наук
Кочубей А.Н.

Провідна установа: Інститут прикладної математики і
механіки НАН України, м.Донецьк

Захист відбудеться "11 березня 1997 р.
о 15 годині на засіданні спеціалізованої ради Д 01.66.02
при Інституті математики НАН України за адресою:

252061, Київ-4, ГСП, вул. Терещенківська, 3.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці інституту.

Автореферат розіслано "28 - 01 1997 р.

Вчений секретар
спеціалізованої ради

Лучка А.Ю.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

Починаючи з 60-х років в роботах Ліонса - Мадженеса, Ю.М.Березанського, С.Г.Креяна і Я.А.Ройтберга та інших авторів еліптичні задачі вивчаються в повних шкалах гільбертових та банахових просторів. З еліптичною задачею зв'язується сім'я пар просторів (U_s, F_s) , що залежить від цілого або дійсного параметра s , так, що оператор $A' = A_{s,p}$ еліптичної задачі встановлює ізоморфізм між просторами кожної пари з номером s . При достатньо великих значеннях s розв'язок задачі

$$A_s U = F \in F_s$$

є класичним розв'язком задачі. Чим менше s , тим більш узагальненим є розв'язок задачі. Говорять, що оператор $A = A_s$ еліптичної задачі встановлює повний набір ізоморфізмів.

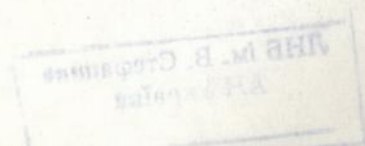
Теорема про повний набір ізоморфізмів, які цікаві самі по собі, знайшли численні застосування. Наведемо деякі з них: 1) доведені твердження про локальне підвищення гладкості впритул до межі області узагальнених розв'язків еліптичних граничних задач (Ю.М.Березанський, С.Г.Креян, Я.А. Ройтберг); 2) побудована і вивчена функція Гріна загальної еліптичної граничної задачі (Ю.М. Березанський, Я.А. Ройтберг, І.О. Коваленко, З.Г. Шефтель); 3) застосування в спектральній теорії - вивчені узагальнені власні функції, спектральна функція і т.д. (Ю.М.Березанський); 4) вивчені еліптичні граничні задачі з довільними

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

степеневими особливостями у правих частинах (Я.А.Ройтберг, З.Г. Шефтель та інші); 5) вивчено сімейство еліптичних задач в сімействі областей, що розширюються, одержані результати застосовано до вивчення еліптичних задач із похідними по часу в граничних умовах і параболічних задач у нециліндричних областях (С.Г. Крейн, Г.І. Лаптев, Л.А. Іванов, Л.І. Катко); 6) вивчені еліптичні задачі, що сильно вироджуються (Я.А.Ройтберг, З.Г. Шефтель); 7) застосування до вивчення слідів на межі області узагальнених розв'язків рівнянь (Я.А.Ройтберг); 8) застосування до задач трансмісії (Я.А.Ройтберг, З.Г.Шефтель);9) застосування до вивчення нелокальних еліптичних задач (Я.А. Ройтберг, З.Г.Шефтель);10) застосування в задачах оптимального керування (Ліонс, Я.А.Ройтберг, З.Г.Шефтель); 11) застосування до вивчення недоозначених та переозначених еліптичних задач (С.Г. Крейн, С.Я. Львін); 12) застосування до механіки руху ньютонівської рідини (В.Г.Литвинов).

У названих вище авторів еліптичні задачі вивчаються в обмеженні області $G \subset \mathbb{R}^n$ із гладкою $(n-1)$ - вимірною межею $\Gamma_0 = \partial G$. Міс тим, в роботах С.Л. Соболева вивчалися задачі, де межа вже не являє собою гладку $(n-1)$ - вимірну поверхню, а може складатися із многовидів різних розмірностей. Результати С.Л.Соболева були узагальнені в роботах Б.Ю.Стерніна, С.П.Новікова. В них задача Соболева вивчається для загальних еліптичних рівнянь в класах достатньо гладких функцій, вивчено питання про індекс таких задач.

Мета роботи. Вивчити задачу Соболева в повних шкалах бана-

кових просторів, встановити для неї теорему про повний набір ізоморфізмів. Узагальнити результати для випадку систем структури Дугліса - Ніренберга.

Методи досліджень. В роботі істотно використовується теорема про повний набір ізоморфізмів для еліптичних задач.

Наукова новизна. Всі основні результати дисертаційної роботи є новими. В роботі вводяться поняття системи Діріхле та матриці Діріхле на 1 -вимірному многовиді $(0 \leq n-1)$, які є узагальненням відповідних класичних понять. Встановлюється теорема про повний набір ізоморфізмів для задачі Соболева. Одержані результати узагальнюються для систем структури Дугліса - Ніренберга.

Апробація роботи. Результати, які були встановлені в дослідженні, доповідалися на семінарах кафедри математичного аналізу Чернігівського педагогічного інституту, наукових семінарах Інституту математики НАН України, ряді міжнародних конференцій, а саме:

- 2-nd European Congress of Mathematics in Budapest Satellite Conference "Aspects of spectral theory: Operator methods in boundary value problems, Schrodinger operators", Vienna, July 15 to 18, 1996;

- Sommerfeld 96 - Workshop "Modern Methods In Diffraction Theory And Its Applications In Engineering" Freudenstadt, Schwarzwald 30 September - 4 October 1996.

Публікації. Основні результати дисертації опубліковані. Перелік публікацій наведено наприкінці автореферату.

Структура роботи. Дисертація викладена на 109 сторінках і

складається зі вступу, шести розділів та списку літератури, що містить 64 найменування.

2. ЗМІСТ РОБОТИ.

2.1. Постановка задачі для випадку одного рівняння

Нехай $G \in \mathbb{R}^n$ - обмежена область, $\partial G = \Gamma_0 \cup \Gamma_1 \cup \dots \cup \Gamma_k$ її межа; Γ_0 - $(n-1)$ -вимірний замкнений многовид без країв, зовнішня межа, Γ_j - i_j -вимірний многовид без країв, $0 \leq i_j \leq n-1$, $i_j = n-1$ -ковимірність Γ_j ($j=1, \dots, k$); $\Gamma_j \in C^\infty$ ($j=0, \dots, k$). В G розглядається гранична задача

$$L(x, D)u = f \quad (в G) \quad (\text{ord } L = 2m) \quad (1)$$

$$B_{j0}(x, D)u|_{\Gamma_0} = \varphi_{j0} \quad (j=1, \dots, m; \text{ord } B_{j0} = q_{j0}) \quad (2)$$

$$B_{rk}(x, D)u|_{\Gamma_k} = \varphi_{rk} \quad (r=1, \dots, m_k; k=1, \dots, k; \text{ord } B_{rk} = q_{rk}) \quad (3)$$

Вважається, що рівняння (1) правильно еліптичне в $\bar{G}$, граничні умови (2) задовольняють на Γ_0 умову Лопатинського. Вводиться поняття системи Діріхле на i -вимірному многовиді ($0 \leq i \leq n-1$), яке є узагальненням класичного поняття системи Діріхле в розумінні Ароншайна - Мільграмма - Шехтера. Вважається, що для кожного k вирази (B_{rk}) утворюють на Γ_k систему Діріхле. Коефіцієнти всіх диференціальних виразів вважаємо, для простоти, нескінченно гладкими; вважаємо також для простоти, що $q_{rk} \leq 2m-1$ ($k=0, \dots, k; r=1, \dots, m_k; m_0 = m$).

Розв'язок задачі (1) - (3) шукаємо як елемент простору $H^{s,p}$, який вводимо як поповнення простору $C^\infty(\bar{G})$ по нормі

$$\| \| u \| \|_{s,p} \quad (4)$$

$$= \left[\|u\|_{s,p}^p + \sum_{j=1}^m \langle D_\nu u, \Gamma_0 \rangle_{s-j+1/p, p}^p + \sum_{k=1}^k \sum_{|\alpha| \leq 2m-l_k} \langle D_\nu^\alpha u, \Gamma_k \rangle_{s-|\alpha|-l_k/p, p}^p \right]^{1/p}$$

$v \in \mathbb{R}, v = j+1/p$ ($j=0, \dots, 2m-1; k=0, \dots, k$),

Тут $D_\nu = \partial/\partial \nu, \nu$ - нормаль до Γ_0 ; $D_\nu^\alpha = D_{\nu_1}^{\alpha_1} \dots D_{\nu_k}^{\alpha_k}$,
 $D_j = \partial/\partial y_j, (y_1, \dots, y_k)$ - ортогональний репер до Γ_k ,
 $\|u\|_{s,p}$ - норма в просторі беселевих потенціалів $H^{s,p}(G)$,
 $H^{s,p}(G) = (H^{s,p}(G))^*$, « Φ, Γ » $_{s,p}$ - норма в просторі Бессова $B^{s,p}(\Gamma)$, $B^{-s,p}(\Gamma) = B^{s,p}(\Gamma), 1/p + 1/p' = 1$,

Для виключених значень s норма (4) і простір $H^{s,p}(G)$ визначаються за допомогою комплексної інтерполяції.

2.2. Основні результати для випадку одного рівняння

Встановлюється, що для кожного $s \in \mathbb{R}$ і $p \in (1, \infty)$ замикання $A = A^{s,p}$ відображення

$$u \rightarrow (Lu|_{\bar{G}}, B_1 u|_{\Gamma_0}, \dots, B_m u|_{\Gamma_0}, (B_{r_k} u|_{\Gamma_k}; k=1, \dots, \bar{k}; r=1, \dots, m_k))$$

($u \in C^\infty(\bar{G})$) неперервно діє в парі просторів

$$H^{s,p}(G) \rightarrow K^{s,p} = H^{s-2m,p}(G) \times \prod_{j=1}^m B^{-s-2j, p}(\Gamma_0) \times \prod_{k=1}^{\bar{k}} \prod_{r=1}^{m_k} B^{s-q_{r,k}-l_k/p, p}(\Gamma_k) \quad (5)$$

Якщо $s_1 \leq s, p_1 \leq p$, то оператор A_{s_1, p_1} є розширенням по неперервності оператора $A_{s,p}$.

Елемент $u \in H^{s,p}$, для якого $A_{s,p} u = F = (f, \phi_{10}, \dots, \phi_{m0}, (\phi_{r,k})) \in K^{s,p}$, назвемо узагальненим розв'язком задачі (1)-(3).

При дослідженні розв'язності задачі (1) - (3) користуємося тим, що замикання S відображення

$$u \rightarrow Su =$$

$$= (u|_{\bar{G}}, u|_{\Gamma_0}, \dots, D_Y^{2m-1} u|_{\Gamma_0}, (D_Y^\alpha u|_{\Gamma_k}, |\alpha| \leq 2m-1; k=1, \dots, \bar{k}))$$

($u \in C^\infty(\bar{G})$) є ізометрією між $\dot{H}^{s,p}(G)$ і підпростором прямого добутку

$$F^{s,p} = \quad (6)$$

$$= \dot{H}^{s,p}(G) \times \prod_{j=1}^{2m} B^{s-j+1-1/p, p}(\Gamma_0) \times \prod_{k=1}^{\bar{k}} \prod_{|\alpha| \leq 2m-1} B^{s-|\alpha|-1/p, p}(\Gamma_k)$$

При цьому $S\dot{H}^{s,p} = F^{s,p}$, якщо $s < 1/p$. Якщо $s > 1/p$, то $S\dot{H}^{s,p} = (u_0, u_1, \dots, u_{2m}, (u_{\alpha k} : |\alpha| \leq 2m-1; k=1, \dots, \bar{k}); u_j = D_Y^{j-1} u_0|_{\Gamma_0} (\forall j: s-j+1-1/p > 0); u_{\alpha k} = D_Y^\alpha u_0|_{\Gamma_0}$, якщо $s-|\alpha|-1/p > 0$; інші компоненти Su від u_0 не залежать).

Тому можна ототожнити $u \in \dot{H}^{s,p}$ з елементом $Su \in F^{s,p}$. Будемо писати

$$u = (u_0, u_1, \dots, u_{2m}, (u_{\alpha k} : |\alpha| \leq 2m-1; k=1, \dots, \bar{k})) \in \dot{H}^{s,p} \quad (7)$$

для кожного $u \in \dot{H}^{s,p}$.

Крім того відома теорема про повний набір ізоморфізмів для задачі (1)-(2). Користуючись цими фактами, встановлюємо наступне твердження про розв'язність задачі (1)-(3).

Теорема 4.4.1. Нехай $s \in \mathbb{R}$, $p \in (1, \infty)$, $F \in K^{s,p}$ і дефект задачі (1) - (2) відсутній. Тоді:

1) Якщо $s < 1/p$, то задача (1) - (3) завжди розв'язна: оператор $A_{s,p}$ здійснює ізоморфізм $\dot{H}^{s,p} \rightarrow K^{s,p}$.

Інакше, для розв'язності в $\dot{H}^{s,p}$ задачі (1) - (3) необхідно і достатньо, щоб:

2) виконувалися умови узгодження

$$\begin{aligned} \varphi_{r,k} &= B_{r,k} u_0|_{\Gamma_k} = B_{r,k} (A^{-1}(f, \varphi)|_{\bar{G}})|_{\Gamma_k} \\ (k=1, \dots, \bar{k}; r=1, \dots, m_k), \end{aligned} \quad (8)$$

якщо $s > 2m-1/p$;

3) виконувалися умови узгодження

$$\varphi_{r,k} = B_{r,k} u_0 | \Gamma_k = B_{r,k} (A'^{-1}(f, \varphi) | \bar{G}) | \Gamma_k \quad (s - q_{r,k} - 1_k'/p > 0) \quad (9)$$

якщо $1/p \leq s \leq 2m-1/p'$.

У випадку наявності дефекту у задачі (1) - (3) ($N(A') \neq 0$, $N^*(A') \neq 0$) оператор $A_{\dots, p}$ лише нетеровий. Вектор (f, φ) потрібно вибирати ортогональним до коядра задачі (1) - (2), тоді задача (1) - (2) має розв'язок - єдиний у фактор - просторі $N^{s, p, (2m)}/N$. Це дає можливість повторити всі міркування і в цьому випадку.

Розглядається частинний випадок одного многовиду ($\bar{k}=1$) і вивчається питання: чи не можна до f додати такого елемента $f_0 \in N^{s-2m, p}(G)$, зосереджений на $\Gamma = \Gamma_1$, щоб для вектора $\bar{F} = (f + f_0, \varphi_1, \dots, \varphi_m, (\varphi_{r_1})) \in K^{s, p}$ виконувалися умови узгодження? Відповідь на це питання дає наступна теорема.

Теорема 4.4.2. Якщо $1/p < s < 2m-1/p'$, то можна до правої частини f в (1) додати таку функцію $f_0 \in N^{s-2m, p}(G)$, зосереджену на Γ_1 , щоб умови узгодженості автоматично виконувались і тоді задача (1) - (3) (з $f_0 + f$ замість f) однозначно розв'язна в $N^{s, p}(G)$.

Аналогічне твердження має місце також, якщо задача (1) - (2) лише нетерова.

2.3. Постановка задачі Соболева та основні результати для випадку систем рівнянь структури Дугліса -

Ніренберга

Нехай $G \subset \mathbb{R}^n$ - обмежена область, $\partial G = \Gamma_0 \cup \Gamma_1 \cup \dots \cup \Gamma_N$ - її межа; $\Gamma_0, \Gamma_1, \dots, \Gamma_N$ - такі ж, як і в пункті 0.2. В G розглядається система диференціальних виразів структури Дугліса - Ніренберга

$$l = l(x, D) = (l_{r,j}(x, D))_{r,j=1,\dots,N}$$

$\text{ord } l_{r,j}(x, D) \leq s_r + t_j$; $l_{r,j} = 0$, якщо $s_r + t_j < 0$; t_j, s_r ($j, r=1, \dots, N$) - задані цілі числа. Вважаємо, що виконується умова

$$t_1 \geq t_2 \geq \dots \geq t_N \geq 0 = s_1 \geq \dots \geq s_N.$$

Розглянемо граничну задачу

$$l(x, D)u = (l_{r,j}(x, D))_{r,j=1,\dots,N} \begin{pmatrix} u_1 \\ \vdots \\ u_N \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} f_1 \\ \vdots \\ f_N \end{pmatrix} = f \quad (\text{в } G), \quad (10)$$

$$b^0(x, D)u = (b_{h,j}^0(x, D))_{\substack{h=1,\dots,m^0 \\ j=1,\dots,N}} \begin{pmatrix} u_1 \\ \vdots \\ u_N \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \varphi_1^0 \\ \vdots \\ \varphi_N^0 \end{pmatrix} = \varphi^0 \quad (\text{на } \Gamma_0). \quad (11)$$

Тут $\text{ord } b_{h,j}^0 \leq \sigma_h^0 + t_j$; $b_{h,j}^0 = 0$, якщо $\sigma_h^0 + t_j < 0$. $\sigma_1^0, \dots, \sigma_m^0$ - задані цілі числа. Для простоти, будемо вважати, що $\sigma_h^0 < 0$ ($h = 1, \dots, m^0$), тобто, що порядок диференціювання функції u_j в (11) не перевищує $t_j - 1$.

На частинах Γ_k ($k = 1, \dots, \bar{k}$) межі ∂G додатково задані наступні умови:

$$b^k(x, D)u = (b_{h,j}^k(x, D))_{\substack{h=1,\dots,m^k \\ j=1,\dots,N}} \begin{pmatrix} u_1 \\ \vdots \\ u_N \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \varphi_1^k \\ \vdots \\ \varphi_N^k \end{pmatrix} = \varphi^k \quad (\text{на } \Gamma_k), \quad (12)$$

Тут $\text{ord } b_{h,j}^k \leq \sigma_h^k + t_j$; $b_{h,j}^k = 0$, якщо $\sigma_h^k + t_j < 0$. $\sigma_1^k, \dots, \sigma_m^k$ - задані цілі числа. Для простоти, будемо вважати, що $\sigma_h^k \leq -1$ ($h = 1, \dots, m^k$).

Будемо вважати, що кожна з матриць $b_k(x, D)$ ($k=1, \dots, \bar{k}$), що входять до (12), утворюють на Γ_k матриці Діріхле в розумінні означення 5.4.3, яке є узагальненням поняття матриці Діріхле на $(n-1)$ -вимірній поверхні. Для розв'язання задачі (10)-(12) вводяться деякі функціональні простори.

Нехай $s \in \mathbb{R}$, $s = 1 + i'_k/p$ ($i = 0, \dots, t_j - 1$; $k = 0, \dots, \bar{k}$; $j = 1, \dots, N$). Позначимо через $H^{t_j+s, p}(G)$ поповнення $C^\infty(\bar{G})$ по нормі

$$\| \| u \| \|_{s+t_j, p} = \left(\| u \|_{s+t_j, p}^p + \sum_{j=1}^{m^0} \langle \langle D_\nu^{j-1} u, \Gamma_0 \rangle \rangle_{s+t_j-1+1/p, p}^p + \sum_{k=1}^{\bar{k}} \sum_{|\alpha| \leq t_j - 1} \langle \langle D_\nu^\alpha u, \Gamma_k \rangle \rangle_{s+t_j-|\alpha|-1/p, p}^p \right)^{1/p}$$

Для виключених значень s ця норма і простір $H^{t_j+s, p}(G)$ визначаються за допомогою методу комплексної інтерполяції [3]. Подібно пункту 2.2, встановлюється, що

$$\text{замикання } B \text{ відображення } u = \begin{pmatrix} u_1 \\ \vdots \\ u_N \end{pmatrix} \rightarrow Su =$$

$$= \begin{pmatrix} u_1|_G, u_1|_{\Gamma_0}, \dots, D_\nu^{t_1-1} u_1, \langle \langle D_\nu^\alpha u_1, \Gamma_k \rangle \rangle_{|\alpha| \leq t_1 - 1} ; k=1, \dots, \bar{k} \\ u_N|_G, u_N|_{\Gamma_0}, \dots, D_\nu^{t_N-1} u_N, \langle \langle D_\nu^\alpha u_N, \Gamma_k \rangle \rangle_{|\alpha| \leq t_N - 1} ; k=1, \dots, \bar{k} \end{pmatrix}$$

$u \in C^\infty(\bar{G})$ є ізометрією між

$$H^{s, p}(G) \stackrel{\text{def}}{=} \prod_{j=1}^N H^{t_j+s, p}(G)$$

$$i \quad F_{s, p} \stackrel{\text{def}}{=} \prod_{j=1}^N H^{t_j+s, p}(G) \times \prod_{j=1}^N \prod_{i=1}^{t_j} B^{t_j+s-1+1/p, p}(\Gamma_0) \times$$

$$x \prod_{j=1}^n \prod_{k=1}^{\bar{k}} |\alpha| \leq t_j^{-1} V^{t_j + s - |\alpha| - 1/p, p} (\Gamma_k).$$

При цьому $S \dot{H}^{s, p} = F_{s, p}$, якщо $s < 1/p$. Якщо ж $s > 1/p$,

то

$$S \dot{H}^{s, p} = \left[\begin{array}{l} u_0^1, u_1^1, \dots, u_{t_1}^1, (u_{\alpha_k}^1: |\alpha| < t_j - 1'_k; k=1, \dots, \bar{k}) \\ u_0^N, u_1^N, \dots, u_{t_N}^N, (u_{\alpha_k}^N: |\alpha| < t_N - 1'_k; k=1, \dots, \bar{k}) \end{array} \right];$$

$$u_j^1 = D_y^{j-1} u_0^1 |_{\Gamma_0} \quad \forall j: t_j + s - j + 1 - 1/p > 0, j < t_1;$$

$$u_{\alpha_k}^1 = D_y^\alpha u_0^1 |_{\Gamma_k} \quad \text{при } t_j + s - |\alpha| - 1/p > 0, |\alpha| < t_j - 1'_k.$$

інші компоненти від $u_0 = (u_0^1, \dots, u_0^N)$ не залежать.

Ототожнимо $u \in \dot{H}^{s, p}(G)$ з елементом $Su \in F_{s, p}$.

Будемо писати

$$u = \left[\begin{array}{l} u_0^1, u_1^1, \dots, u_{t_1}^1, (u_{\alpha_k}^1: |\alpha| < t_j - 1'_k; k=1, \dots, \bar{k}) \\ u_0^N, u_1^N, \dots, u_{t_N}^N, (u_{\alpha_k}^N: |\alpha| < t_N - 1'_k; k=1, \dots, \bar{k}) \end{array} \right] \quad (13)$$

$$\forall u \in \dot{H}^{s, p}$$

Теорема 5.5.1. Для кожного $s \in \mathbb{R}$ $1/p \in (1, \infty)$

злікання $A = A^{s, p}$: іображення

$$u \rightarrow (Lu |_{\bar{G}}, V_1 u |_{\Gamma_0}, \dots, m u |_{\Gamma_0}, (V_{r,k} u |_{\Gamma_k}: k=1, \dots, \bar{k}; r=1, \dots, m_k))$$

($u \in C^\infty(\bar{G})$) неперервно діє в парі просторів

$$\dot{H}^{s, p}(G) \rightarrow K^{s, p} = \prod_{j=1}^n \dot{H}^{s-s_j, p}(G) \times \prod_{j=1}^n \prod_{l=1}^{m_l} V^{s-\sigma_{j,l}-1/p, p}(\Gamma_0) \times \prod_{j=1}^n \prod_{k=1}^{\bar{k}} \prod_{r=1}^{m_k} V^{s-\sigma_{r,k}-1/p, p}(\Gamma_k).$$

Якщо $s_1 \leq s$, $p_1 \leq p$, то оператор A_{s_1, p_1} є розширенням по неперервності оператора $A_{s, p}$.

Елемент $u \in \dot{H}^{s, p}$, для якого $A_{s, p} u = F = (f, \varphi_1, \dots, \varphi_{m_0})$,

$(\varphi_{r,k})_{r=1, \dots, m_k; k=1, \dots, \bar{k}} \in K^{s,p}$ назвемо узагальненим розв'язком задачі (10) - (12).

Користуючись наведеними вище твердженнями та теоремою про повний набір ізоморфізмів для загальних систем рівнянь, еліптичних за Дуглісом - Ніренбергом, встановлюємо наступну теорему про розв'язність задачі (10) - (12).

Теорема 5.6.1. Нехай $s \in \mathbb{R}$, $p \in (1, \infty)$, $F \in K^{s,p}$ і дефект задачі (10)-(11) відсутній. Тоді

1. Якщо $t_1 + s < 1/p$, то задача (10) - (13) завжди розв'язна, оператор $A_{s,p}$ здійснює ізоморфізм

$$\mathbb{H}^{s,p} \rightarrow K^{s,p}.$$

2. Інакше для розв'язності в $\mathbb{H}^{s,p}(G)$ задачі (10) - (12) необхідно і достатньо, щоб виконувалися умови узгодження

$$\begin{aligned} \varphi_k &= \begin{bmatrix} \varphi_1^k \\ \vdots \\ \varphi_{m_k}^k \end{bmatrix} = (b_{h,j}^k(x,D))_{\substack{j=1, \dots, m_k \\ j=1, \dots, N}} u_0|_{\Gamma_k} = \\ &= b_k [A'^{-1}(f, \varphi)|_{\bar{G}}]_{\Gamma_k} \quad (s - \sigma_h^k - 1_k/p > 0) \quad k=1, \dots, \bar{k}; \end{aligned}$$

при $t_1 + s > 1/p$. Тут A' - оператор, що породжується задачею (10) - (11).

У випадку наявності дефекту у задачі (10)-(11) оператор $A_{s,p}$ лише нетеровий. Вектор (f, φ) необхідно вибирати ортогональним до коядра задачі (10)-(11), тоді задача (10)-(12) має єдиний розв'язок у фактор - просторі $\mathbb{H}^{s,p}/N$ (N - ядро оператора A). Це дає можливість повторити всі наведені вище міркування і в цьому випадку.

2.4. Розв'язки еліптичних задач,
зосереджені на многовидах різних
розмірностей.

1. Нехай $G \subset \mathbb{R}^n$ - обмежена область, $G_0 \subset \mathbb{R}^n$ - підобласть G , Γ_0 - $n-1$ -вимірний многовид - її межа, Розглянемо еліптичну задачу

$$Au = F = (f, \varphi_1, \dots, \varphi_m) \in K_{s,p} \quad (14)$$

$$A = (L, B_1, \dots, B_m); \quad u = (u_0, \dots, u_{2m}) \in \mathbb{H}^{s,p,(2m)}(G)$$

Тут $\text{ord } L = 2m$, $\text{ord } B_j = m_j$. Для простоти покладемо, що $m_j < 2m$, а також ядро та коядро оператора A нульові. Розв'язок цієї задачі будемо шукати як елемент $u = (u_0, u_1, \dots, u_{2m}) \in \mathbb{H}^{s,p,(2m)}$.

Нехай $\alpha < -1/p'$. Встановимо умови, за яких $u_0 \in \mathbb{H}^{s,p}(G)$ зосередження на Γ_0 . Покладемо $k = [1 - \alpha - 1/p']^-$ ($[k]^-$ - найбільше ціле, не більше k). Тоді u_0 можна записати у вигляді:

$$u_0 = \sum_{j=1}^k D_V^{j-1} (w_j \times \delta(\Gamma_0)) \quad (w_j \in \mathbb{B}^{s+j-1/p,p}(\Gamma_0)); \quad (15)$$

тут $\delta(\Gamma_0)$ - міра Дірака:

$$(D_V^{j-1} w_j \times \delta(\Gamma_0), v) = \langle w_j, D_V^{j-1} v |_{\partial G} \rangle_{\Gamma_0}.$$

Перепишемо задачу (14) у вигляді:

$$(u_0, L^+ v) = \sum_{j=1}^{2m} \langle u_j, T_{2m-j+1} v \rangle + (f, v) \quad (v \in C^\infty(\bar{G})) \quad (16)$$

$$\sum_{k=1}^{m_j} B_{j,k} u_k = \varphi_j, \quad (j=1, \dots, m; D_V^{k-1} u = u_k)$$

Підставивши (15) у (16), одержимо, що f необхідно зосереджена на $\Gamma_0 \cup \partial G$, тобто f можна розкласти в суму $f = f' + f''$, де f' зосереджена на Γ_0 , а f'' - на ∂G . Оскільки

$f, f', f'' \in H^{s-2m, p}(G)$, то має місце наступне представлення:

$$f' = \sum_{j=1}^{s+2m} D_y^{j-1} (w'_j \times \delta(\Gamma_0)) \quad (w'_j \in B^{s+j-1/p, p}(\Gamma_0)), \quad (17)$$

$$f'' = \sum_{j=1}^{s+2m} D_y^{j-1} (w''_j \times \delta(\partial G)) \quad (w''_j \in B^{s+j-1/p, p}(\partial G)).$$

Врахувавши (15), (17), проводимо перетворення рівностей (16) (застосування властивостей виразів, що утворюють системи Діріхле; зміна порядків підсумовування; зведення подібних доданків та ін.). В результаті одержуємо, що вихідна задача еквівалентна до наступної сукупності рівнянь:

$$\sum_{j=1}^k \Lambda_{2m+j, k}^+ w_j - w'_k = 0, \quad k=1, \dots, 2m+1, \quad (18)$$

$$\sum_{j=k-2m}^k \Lambda_{2m+j, k}^+ w_j - w'_k = 0, \quad k=2m+2, \dots, 2m+k, \quad (19)$$

$$\sum_{j=1}^{2m+1-k} \Lambda_{2m-j+1, k}^+ u_j + w''_k = 0, \quad k=1, \dots, 2m, \quad (20)$$

$$\sum_{k=1}^j B_{j, k} u_k = \phi_j, \quad j=1, \dots, m, \quad (21)$$

$$w''_k = 0, \quad k=2m+1, \dots, 2m+k. \quad (22)$$

Гут, у (18) - (20) $\Lambda_{j, k}^+$, $\Lambda_{j, k}$ - деякі тангенціальні вирази, що виникають у якості коефіцієнтів при нормальних похідних, коли вирази, що утворюють системи Діріхле, записати як лінійні комбінації цих нормальних похідних;

$$\text{ord } \Lambda_{j, k}^+ = j-k, \Lambda_{j, j}^+ \neq 0; \text{ ord } \Lambda_{j, k} = j-k, \Lambda_{j, j} \neq 0.$$

Позначимо через A матрицю системи рівнянь, що задаються формулами (18), (19), а через A' - розширену матрицю цієї системи; аналогічно, нехай B - матриця системи рівнянь,

що задаються формулами (20), (21), а B' - розширена матриця цієї системи.

Проаналізуємо формули (18)-(22). Зрозуміло, що за відомими елементами w_j ($j = 1, \dots, x$) та u_j ($j = 1, \dots, 2m$) однозначно визначаються значення w'_k, w''_k ($k = 1, \dots, 2m+x$), тобто елементи f' та f'' .

Навпаки: нехай за відомими f', f'' потрібно визначити елементи $u_0, u_1, \dots, u_{2m}$. Чи завжди це можливо і якщо так, то за яких умов цей розв'язок буде визначатися однозначно? Відповідь на це питання дає наступна теорема.

Теорема 6.1.1. Задача (14), тобто задача (18)-(22) з u_0 , зосередженим на Γ_0 , має єдиний розв'язок тоді і тільки тоді, коли

$$\text{rang}(A) = \text{rang}(A') = x \quad \text{та} \quad \text{rang}(B) = \text{rang}(B') = 2m.$$

Зауваження 6.1.1. Нехай $G_0 = G$, $\Gamma_0 = \partial G$. В результаті повторення наведених вище міркувань, одержимо, що і в цьому випадку справедливі співвідношення (18) - (22) та теорема 6.1.1 із заміною G_0 на G , Γ_0 на ∂G .

2. Нехай тепер $\Gamma_0 \subset \partial G$ - це гладкий i - вимірний многовид без краю, $0 < i < n-1$. Зафіксуємо $\varepsilon > 0$ і нехай $G_\varepsilon = \{x \in G: \text{dist}(x, \Gamma_0) > \varepsilon\}$, а $G \setminus \bar{G}_\varepsilon = \{x \in G: \text{dist}(x, \Gamma_0) < \varepsilon\}$ - підобласть G . Припустимо, що в $G \setminus \bar{G}_\varepsilon$ можна так вибрати локальні координати $x = (t, y) = (t_1, \dots, t_i, y_1, \dots, y_{n-i})$, що $t = (t, 0) \in \Gamma_0$ - локальні координати на Γ_0 , а $y = (0, y)$ - координати точок в ортогональному перетині області $G \setminus \bar{G}_\varepsilon$ - в $(n-i)$ - вимірній кулі $\{y \in \mathbb{R}^{n-i}: |y| \leq \varepsilon\} = \{|y| \leq \varepsilon\}$. Таким чином, $G \setminus \bar{G}_\varepsilon = \Gamma_0 \times \{|y| \leq \varepsilon\}$. Нехай в $G \setminus \bar{G}_\varepsilon$ міра

$dx = dy dt$, де dy - міра Лебега в кулі ($|y| < \varepsilon$), а dt - міра на Γ_0 та $\int_{\Gamma_0} dt < \infty$.

Розглянемо в G еліптичну задачу

$$Au = F = (f, \varphi_1, \dots, \varphi_m) \in K_{s,p} \quad (23)$$

$$A = (L, B_1, \dots, B_m); \quad u = (u_0, \dots, u_{2m}) \in H^{s,p,(2m)}(G)$$

і встановимо, за яких умов u_0 може бути зосередження на Γ_0 .

Одержуємо для u_0 розклад, аналогічний (17), одержуємо

також, що $f = f' + f'' \in H^{s-2m,p}(G)$, $\text{supp } f' \subset \Gamma_0, \text{supp } f'' \subset \partial G$,

і для f', f'' має місце розклад, аналогічний до (18).

Зрозуміло, що розклад $f = f' + f''$ є неоднозначним.

Подібними до попереднього розгляду перетвореннями зводимо вихідну задачу до сукупності рівнянь:

$$\sum_{j=1}^{2m-k+1} \tilde{\lambda}_{2m-j+1,k} u_j = -\varphi_k \quad (k=1, \dots, 2m)$$

$$\varphi_k = 0 \quad (k=2m+1, \dots, 2m+k_1) \quad (24)$$

$$\sum_{k=1}^{m_j+1} B_{j,k} u_k = \varphi_j \quad (j=1, \dots, m)$$

$$\sum_{|\mu|=0}^x \Lambda_{\mu,\eta}^+ w_\mu - w_\mu' = w_\eta'' \quad (|\eta|=0, \dots, 2m-1)$$

$$\sum_{|\mu|=|\eta|-2m}^x \Lambda_{\mu,\eta}^+ w_\mu - w_\mu' = 2w_\eta'' \quad (|\eta|=2m, \dots, 2m+k-1) \quad (25)$$

$$\sum_{|\mu|=|\eta|-2m}^x \Lambda_{\mu,\eta}^+ w_\mu - w_\mu' = 0 \quad (|\eta|=2m+k)$$

Тут вирази Λ та $\tilde{\lambda}$ - тангенціальні диференціальні вирази, подібні до попереднього розгляду, w_μ визначають елемент u_0 , w_μ' - елемент f' , φ_k - елемент f'' , w_μ'' - дея-

кий елемент, що зосереджений на Γ_0 .

Аналогічно до розгляду попередньої задачі, для того, щоб із сукупності (24) можна було визначити $u_1, \dots, u_{2m}$, необхідно і достатньо, щоб виконувалась умова:

$$\text{rang } B = \text{rang } B' = 2m, \quad (26)$$

де B - основна матриця системи рівнянь (24), B' - розширена матриця цієї системи.

Так само, для того, щоб із сукупності (25) можна було визначити елемент u_0 , необхідно і достатньо, щоб виконувалась умова:

$$\text{rang } A = \text{rang } A' = \bar{k}, \quad (27)$$

де A - основна матриця системи рівнянь (25), A' - розширена матриця цієї системи, $\bar{k} = \bar{k}_{n-1}$ - це кількість усіх можливих наборів з $n-1$ натуральних чисел, таких, що суми компонент цих наборів не більше k .

Таким чином, встановлено теорему, аналогічну теоремі 6.1.1.

Теорема 6.2.1. Для розв'язності задачі (24), (25) необхідно і достатньо, щоб виконувалися умови (26), (27).

Теорема 6.2.1. - це теорема про розв'язність задачі С.Л.Соболева на i -вимірному многовиді $\Gamma_0 \in \mathcal{G}$. При цьому встановлено твердження про повний набір ізоморфізмів

$$\mathbb{R}^{n \cdot p \cdot (2m)} \rightarrow \mathbb{R}^{n \cdot p \cdot (\mathcal{G})} = \mathbb{R}^{n \cdot 2m \cdot p \cdot (\mathcal{G})} \times \prod_{j=1}^m \mathbb{R}^{n \cdot (n-1) \cdot p \cdot (\mathcal{G})}$$

($s \leftarrow (n-1)/p$), а, отже, і твердження про локальне підвищення гладкості одержаних розв'язків.

Пояснимо це. Нехай $u = (u_0, u_1, \dots, u_{2m}) \in \mathbb{R}^{n \cdot p \cdot (2m)}(\mathcal{G})$ - розв'язок задачі (14) у випадку $G_0 = G$, $\Gamma_0 = \mathcal{G}$ (див.

зауваження 6.1.1.)

$$(u_0, L^+(x, D', D_n) v) \rightarrow \sum_{j=1}^{2m} \langle u_j, T_{2m-j+1} v \rangle = (f, v) \quad (v \in C^\infty(\bar{G}))$$

$$B_j u|_{\partial G} = \varphi_j \quad (j=1, \dots, m).$$

Оскільки $\text{supp } u_0 \subset \partial G$, $u_0 = \sum_{j=1}^k D_v^{j-1}(w_j \delta(\Gamma_0))$ ($x = (1-s-1/p', \Gamma)$),

то мають місце рівності вигляду

$$\sum_{j=1}^k \langle w_j, D_v^{j-1} L^+ v \rangle_{\Gamma_0} = \sum_{j=1}^{2m} \langle u_j, T_{2m-j+1} v \rangle_{\partial G} + \sum_{j=1}^{k+2m} \langle w'_j, D_v^{j-1} v \rangle_{\Gamma_0} + \sum_{j=1}^{k+2m} \langle w''_j, D_v^{j-1} v \rangle_{\partial G}. \quad (28)$$

Нехай $w_j = 0$ ($j = 2, \dots, 2m+k-1$) і нехай $D_v^{j-1} v|_{\partial G} = 0$ ($j=2, \dots, 2m+k-1$). Тоді

$$\langle w_1, L^+(x, D', 0) v \rangle \rightarrow \sum_{j=1}^{2m} \langle u_j, \Lambda_{2m-j+1} v \rangle + \langle w''_1, v \rangle \quad (v \in C^\infty(\partial G)) \quad (29)$$

$$B_j u|_{\partial G} = \varphi_j \quad (j=1, \dots, m).$$

Якщо в (29) покласти $u_j = 0$ ($j=1, \dots, 2m$), то одержимо, що

$$L(x, D', 0) w_1 = w''_1, \quad (30)$$

тобто w_1 - розв'язок на ∂G задачі (25).

Зосім аналогічно, якщо u - розв'язок задачі (23) і u_0 зосередження на $\Gamma_0 \subset \partial G$, то знов виконувуться рівності вигляду

$$\langle w_1, L^+(x, D', 0) v \rangle_{\Gamma_0} = \sum_{j=1}^{2m} \langle u_j, \Lambda_{2m-j+1} v \rangle_{\Gamma_0} + \langle w''_1, v \rangle_{\Gamma_0} \quad (v \in C^\infty(\partial G)) \quad (31)$$

$$B_j u|_{\partial G} = \varphi_j \quad (j=1, \dots, m).$$

Якщо покласти тут, що $\text{supp } u_j \subset \Gamma_0$, $\text{supp } \varphi_j \subset \Gamma_0$, то (30) означає, що вектор $w = (w_1, u_1, \dots, u_{2m})$ задовольняє на ∂G рівності

$$L(x, D', 0)w = w_1^n$$

$$V_j w|_{\Gamma_0} = \varphi_j \quad (j=1, \dots, m).$$

Таким чином, із теореми 6.2.1. випливає розв'язність задачі С.Л. Соболева.

Наприкінці автор хоче висловити шире подяку своєму науковому керівнику доктору фізико - математичних наук проф. Ройтбергу Я.А. за постановку задачі і велику допомогу у її розв'язанні, а також викладачам і аспірантам кафедри математичного аналізу Чернігівського педінституту за обговорення результатів.

Основні положення дисертації опубліковані в наступних роботах:

1. Ройтберг Я.А., Склярєц А.В. Задача Соболева в полной шкале банаховых пространств // Доп. НАН України. - 1995. - № 7. - С. 19 - 22.
2. Ройтберг Я.А., Склярєц А.В. Задача Соболева в полной шкале банаховых пространств // Доп. НАН України. - 1996. - № II. -
3. Ройтберг Я.А., Склярєц А.В. Задача Соболева в повній шкалі банахових просторів // Укр. мат. журн. - 1996. - 48, № II. - С. 1555 - 1563.
4. Ройтберг Я.А., Склярєц А.В. Задача Соболева в повній шкалі банахових просторів // Матеріали шістнадцятої конференції з фізики та математики, присвяченої 80-річчю ЧДПІ ім. Т.Г.Шевченка. - 1996. - С. 3-4.

5. Склярєць А.В.

Про розв'язки еліптичних граничних задач, зосереджених на
многовидах різних розмірностей, //

Матеріали ювілейної конференції з фізики та математики,
присвяченої 80-річчю ЧДПІ ім.Т.Г.Шевченка.-1996.-С.5-7.

6. Jakov Roitberg, Andrei Sklyarets

Sobolev's problem in complete scale of Banach spaces //

2-Nd European Congress of Mathematics in Budapest.-1996.-P.9.

7. Roitberg J., Sklyarets A.

Sobolev's problem in complete scale of Banach spaces.-

Sommerfeld 96 - Workshop, 1996.-P.35-36.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ:

1. Введено поняття системи Діріхле на 1 -вимірному
многовиді ($0 \leq n-1$), які є узагальненням відповідних
класичних понять.

2. Встановлюється теорема про повний набір ізоморфізмів
для задачі С.Л.Соболева для випадку одного рівняння. Ці
результати узагальнюються на випадок систем структури
Дугліса - Ніренберга.

3. Вивчаються розв'язки еліптичних задач, зосереджені на
многовидах різних розмірностей, встановлюється зв'язок
одержаних результатів з розв'язністю задачі Соболева.

А.В.Склярец. Задача С.Л.Соболева в полных шкалах банаховых пространств. Рукопись. Диссертация на соискание ученой степени кандидата физико-математических наук по специальности 01.01.02- дифференциальные уравнения.- НАН Украины, Институт математики, Киев, 1997 г.

В ограниченной области $G \subset \mathbb{R}^n$, граница которой является объединением многообразия различных размерностей, изучается задача Соболева для правильно эллиптического выражения порядка $2m$ и для системы уравнения структуры Дуглиса-Ниренберга. В этой задаче граничные условия задаются линейными дифференциальными выражениями на многообразиях разных размерностей. Задача Соболева изучена в полной шкале банаховых пространств, для нее установлена теорема о полном наборе изоморфизмов, отмечены ее применения. В работе существенно используются теоремы о полном наборе изоморфизмов для эллиптических граничных задач в областях с гладкой $(n-1)$ -мерной границей.

A.Sklyarets. Sobolev problem in complete scale of Banach spaces. Manuscript. Thesis for a degree of candidate of Science (Ph.D.) in physics and mathematics, speciality 01.01.02 - differential equations.- National Academy of Science of Ukraine, Mathematical Institute, Kyiv, 1997.

In the bounded domain $G \subset \mathbb{R}^n$ I study the Sobolev problem for properly elliptic expression L , ord $L = 2m$, and for Douglis - Nirenberg elliptic system ;the boundary ∂G consists of manifolds of different dimensions. Boundary conditions are given by linear differential expressions on this manifolds. I study the Sobolev problem in complete scale of Banach spaces. I establish a complete set izomorphisms theorem for this problem and use complete set izomorphizms theorem for elliptic boundary value problems in domains with smooth $(n-1)$ -dimensional boundary.

Ключові слова: задача С.Л.Соболева; система Діріхле; розв'язок, зосередження на многовиді; розв'язок в повній шкалі банахових просторів.

А.В.Склярец

Підп. до друку 21.01.97. Формат 60x84/16. Папір друк. Офс. друк.
Ум. друк. арк. 1,39. Ум. фарбо-відб. 1,39. Обл.-вид. арк. 1,0.
Тираж 100 пр. Зам. 9. Безкоштовно.

Віддруковано в Інституті математики НАН України
252601 Київ 4, МСП, вул. Терещенківська, 3

AB 36.983